

دانشگاه غیر انتفاعی مهر البرز

عنوان پایان نامه:

بررسی رابطه بین مدیریت دانش و نوآوری در دانشگاهها (مورد مطالعه: دانشگاه شهید بهشتی و دانشگاه تهران)

دانشجو:

پریسا احمدپور

استاد راهنما:

دکتر آرین قلی پور

استاد مشاور:

ندا محمد اسماعیلی

پایان نامه جهت اخذ درجه‌ی کارشناسی ارشد

رشته‌ی مدیریت فناوری اطلاعات

تابستان ۱۳۹۲

دوره آموزش عالی چهارم

بسمه تعالی

گزارش دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

(نسخه دانشجوی)

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۸/۱۲

شماره: ۱۱۰۱/۱۳۴۹

به : معاون آموزشی

از: گروه مدیریت فناوری اطلاعات

نام و نام خانوادگی دانشجوی: پریسا احمد پور

شماره دانشجویی: ۸۹۲۱۱۲۰۰۱

گرایش: مدیریت دانش

شماره درس پایان نامه: ۲۲۰۰۴

تعداد کل واحد پایان نامه: ۴

تعداد واحد دروس همراهی: ۲

نتیجه نهایی دفاع: قبول

رد

نمره درس پایان نامه (به عدد):

نمره درس پایان نامه (به حروف):

عنوان پایان نامه: بررسی رابطه بین مدیریت دانش و نوآوری در دانشگاهها (مورد مطالعه: دانشگاه شهید بهشتی و دانشگاه تهران)

اعضای هیئت داوران پایان نامه:

۱. آقای دکتر قلی پور

(استاد راهنما)

امضاء

۲. خانم دکتر سید اسماعیلی

(استاد مشاور)

امضاء

۳. آقای دکتر انصاری

(استاد داور)

امضاء

مدیر گروه

نام و نام خانوادگی دانشجو

کسر نمره (جریمه تاخیر در ارائه فرم ها): دارد ندارد

نمره کسر شده:

نمره تشویقی (از آن مقاله از پایان نامه): دارد ندارد

نمره افزوده شده:

نمره نهایی پایان نامه:

نمره به عدد:

نمره به حروف:

نظر کارشناس آموزش: درج نمره به صورت عددی / خواهد بود

توضیحات:

نمره مذکور مورد تایید است

معاون آموزشی

تاریخ آخرین به روز رسانی: ۸۹۶۷۹

تاریخ: ۹۲/۱۱/۶
شماره: ۱۶۱/۲۸۱
پوست: نامبر

تعهد نامه اصالت اثر

اینجانب **موسسه آموزش عالی مهرآرژان** متعهد می شوم که مطالب مندرج در این پایان نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب است و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این پژوهش از آن ها استفاده شده است، مطابق مقررات ارجاع داده شده و در فهرست منابع و مآخذ ذکر گردیده است. این پایان نامه قبلاً برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است.

در صورت اثبات تخلف (در هر زمان) مدرک تحصیلی صادر شده توسط دانشگاه از اعتبار ساقط خواهد شد. کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به موسسه آموزش عالی مهرآرژان می باشد.

نام و نام خانوادگی دانشجو
امضاء

(Handwritten signature in blue ink)

تقدیر و تشکر:

بر خود لازم می‌دانم که کمال قدردانی خود را از استاد بجندهم جناب آقای دکتر آیین قلی پور که راهنمایی این پایان نامه را بر عهده داشتند و با نقطه نظرات ارزنده ایشان بر غنای کار افزودند کمال تشکر را بنمایم.

بچنین لازم می‌دانم از برادر بزرگوارم جناب آقای دکتر کمال احمد پور و خواهر گرامیم کبری احمد پور که در تمامی مراحل انجام این پژوهش از دانش و تجربه آنها بهره برده‌ام نهایت تشکر و قدردانی را داشته باشم.

از سرکار خانم ندا محمد اسماعیلی که قبول زحمت نموده و استاد مشاوره بنده در انجام این تحقیق بوده اند کمال تشکر را دارم

تقدیم بہ:

مہربان فرشتگانی کہ:

لحظات ناب باور بودن، لذت و غرور دانستن، جسارت خواستن، عظمت رسیدن و تمام تجربہ ہائی یکتا و زیبای زندگی، مدیون حضور آنہاست

پدرم کہ بہ خاطر آسایش من خود نیاساید

مادرم کہ دعا و مہربانی اش باران بی ریای، ہستی من است

بردارم کہ وجودش مایہ دگر می من می باشد

خواہم آنم کہ بال ہائی سپید فردا ہائی من اند

و بہ آنان کہ دانستہ یا ندانستہ دانی ام بخشدند

چکیده: امروزه دانش به عنوان مهم‌ترین و با ارزش‌ترین سرمایه هر سازمانی می‌باشد. تغییرات سریع و رشد افزون، هر سازمانی را بر آن می‌دارد تا برای بقاء تمام تلاش خود را در مدیریت دانش به کار گیرد. دانشگاه‌ها نیز به دلیل ماهیت عملکردی خود به عنوان مراکز اصلی خلق و اشاعه‌ی دانش می‌توانند بیشترین بهره را از مدیریت دانش ببرند. ایجاد نوآوریها و در نتیجه خلق دانش جدید از دیر باز از مهمترین کارکردهای موسسات دانشگاهی به شمار آمده است. تحقیق کنونی درصدد است تا با بکارگیری مدل گولد و تطبیق آن به سازمانهای غیر انتفاعی به بررسی ارتباط میان مدیریت دانش و نوآوری در حوزه آموزش عالی بپردازد. بر اساس این مدل، مدیریت دانش از دو بخش اصلی تشکیلی شده است: زیرساخت های مدیریت دانش (فرهنگ، ساختار و تکنولوژی) و فرآیندهای مدیریت دانش (اکتساب دانش، انتقال دانش، کاربرد دانش و نگهداری از دانش) و در نهایت رابطه آن با قابلیت نوآوری در دانشگاه بررسی خواهد شد. روش پژوهش تحقیق حاضر توصیفی_پیمایشی است. جامعه مورد مطالعه کادر آموزش دو دانشگاه مورد مطالعه است. داده‌های با استفاده از پرسشنامه گردآوری شده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد هر دو دانشگاه از میان عوامل زیرساخت‌های سازمانی بررسی شده (فرهنگ، ساختار و تکنولوژی) در زمینه فرهنگ و ساختار سازمانی در سطح نسبتاً نامطلوبی قرار دارند و در زمینه زیرساخت تکنولوژی در سطح نسبتاً مطلوبی قرار دارند. همچنین در خصوص فرآیندهای مدیریت دانش (اکتساب دانش، انتقال دانش، کاربرد دانش و حفاظت از دانش)، هر دو دانشگاه در زمینه اکتساب، انتقال و حفاظت از دانش در سطح نسبتاً مطلوبی قرار دارند و در خصوص فرآیند کاربرد دانش در سطح نسبتاً نامطلوبی قرار دارند. در نهایت دو دانشگاه در زمینه نوآوری در سطح نسبتاً مطلوبی قرار دارند.

واژه های کلیدی: مدیریت دانش، زیرساختهای مدیریت دانش، فرآیندهای مدیریت دانش و نوآوری

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات تحقیق

- ۱-۱) مقدمه ۱
- ۱-۲) مسئله‌ی اصلی تحقیق ۲
- ۳-۱) تشریح موضوع، ضرورت و اهمیت تحقیق ۲
- ۴-۱) اهداف اصلی انجام تحقیق ۳
- ۵-۱) سوالات و فرضیه‌های تحقیق ۳
- ۱-۵-۱) سوال اصلی تحقیق: ۳
- ۲-۵-۱) فرضیات تحقیق ۴
- ۶-۱) روش انجام تحقیق ۵
- ۱-۶-۱) نوع تحقیق ۵
- ۲-۶-۱) متدولوژی تحقیق ۵
- ۳-۶-۱) شیوه‌ی گردآوری داده‌ها ۵
- ۴-۶-۱) قلمرو مکانی ۶
- ۵-۶-۱) قلمرو زمانی ۶
- ۶-۶-۱) جامعه و نمونه‌ی آماری ۶
- ۷-۱) واژگان تخصصی و تعریف آنها ۷
- ۱-۷-۱) دانش ۶
- ۲-۷-۱) مدیریت دانش: ۷
- ۳-۷-۱) زیرساخت‌ها و فرآیندهای مدیریت دانش ۸
- ۴-۷-۱) فرآیندهای مدیریت دانش ۸

- ۹..... (۵-۷-۱) زیرساخت‌های مدیریت دانش
- ۹..... (۱-۵-۷-۱) فرهنگ سازمانی:
- ۹..... (۲-۵-۷-۱) ساختار سازمانی:
- ۹..... (۳-۵-۷-۱) تکنولوژی
- ۹..... (۶-۷-۱) نوآوری

فصل دوم: پیشینه تحقیق

- ۱۲..... (۱-۲) مقدمه
- ۱۳..... (۲-۲) تاریخچه مدیریت دانش
- ۱۹..... (۳-۲) هرم دانش:
- ۱۹..... (۱-۳-۲) داده
- ۱۹..... (۲-۳-۲) اطلاعات
- ۲۰..... (۳-۳-۲) دانش
- ۲۲..... (۴-۲) اهمیت بکارگیری مدیریت دانش:
- ۲۳..... (۵-۲) فرآیندهای مدیریت دانش:
- ۲۵..... (۱-۵-۲) تعریف مفهومی متغیرها:
- ۲۵..... (۱-۱-۵-۲) کسب دانش
- ۲۵..... (۲-۱-۵-۲) ذخیره سازی دانش (حفظ و نگهداری)
- ۲۵..... (۳-۱-۵-۲) انتقال دانش
- ۲۶..... (۴-۱-۵-۲) بکارگیری دانش
- ۲۶..... (۶-۲) زیر ساخت‌های مدیریت دانش:
- ۲۶..... (۱-۶-۲) فرهنگ سازمانی:
- ۲۸..... (۲-۶-۲) ساختار سازمانی:
- ۲۹..... (۳-۶-۲) تکنولوژی

- ۳۱..... (۸-۲) نقش نوآوری سازمان.....
- ۳۲..... (۹-۲) شاخصهای سنجش عملکرد نوآورانه:.....
- ۳۳..... (۱۰-۲) رابطه میان مدیریت دانش و نوآوری.....
- ۳۴..... (۱۱-۲) اهمیت مدیریت دانش در بخش عمومی (دولتی).....
- ۳۵..... (۱۲-۲) مدیریت دانش و نوآوری در بخش عمومی (دولتی) و موسسات غیر انتفاعی.....
- ۳۷..... (۱۳-۲) مدیریت دانش و نوآوری در آموزش عالی.....
- ۴۱..... (۱۴-۲) مدیریت دانش به عنوان یک رهیافت مدیریتی در دانشگاه.....
- ۴۲..... (۱۵-۲) پژوهش‌های انجام گرفته:.....
- ۴۲..... (۱-۱۵-۲) پژوهش‌های داخلی:.....
- ۴۵..... (۲-۱۵-۲) پژوهش‌های خارجی:.....
- ۴۸..... (۱۶-۲) مدل مفهومی.....
- ۵۰..... (۱۷-۲) معرفی دانشگاه شهید بهشتی:.....
- ۵۲..... (۱۸-۲) معرفی دانشگاه تهران.....
- ۵۳..... (۱-۱۸-۲) جایگاه دانشگاه در رتبه بندی‌های معتبر بین‌المللی.....
- ۵۴..... (۱۹-۲) خلاصه:.....

فصل سوم: روش تحقیق

- ۵۶..... (۱-۳) مقدمه.....
- ۵۶..... (۲-۳) روش تحقیق.....
- ۵۶..... (۱-۲-۳) پژوهش کاربردی:.....
- ۵۷..... (۲-۲-۳) تحقیق توصیفی.....
- ۵۸..... (۱-۲-۲-۳) روش تحقیق پیمایشی.....
- ۵۸..... (۲-۲-۲-۳) روش تحقیق همبستگی.....

- ۵۹ ..... تحلیل رگرسیون (۱-۲-۲-۲-۳)
- ۶۰ ..... فرضیات تحقیق (۳-۳)
- ۶۱ ..... روش شناسی تحقیق: (۴-۳)
- ۶۱ ..... قلمرو تحقیق (۱-۴-۳)
- ۶۱ ..... قلمرو مکانی تحقیق: (۱-۱-۴-۳)
- ۶۱ ..... قلمرو زمانی تحقیق: (۲-۱-۴-۳)
- ۶۲ ..... قلمرو موضوعی: (۳-۱-۴-۳)
- ۶۲ ..... جامعه و نمونه‌ی آماری (۵-۳)
- ۶۲ ..... روش‌ها و ابزارهای گردآوری داده‌های تحقیق (۶-۳)
- ۶۶ ..... روایی و پایایی پرسشنامه: (۱-۶-۳)
- ۶۷ ..... متغیرهای تحقیق (۷-۳)
- ۶۷ ..... روش آزمون فرضیات: (۸-۳)

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

- ۷۰ ..... مقدمه (۱-۴)
- ۷۰ ..... تجزیه و تحلیل داده‌ها: (۲-۴)
- ۷۱ ..... گردآوری داده‌ها: (۳-۴)
- ۷۱ ..... آمار توصیفی: (۴-۴)
- ۷۱ ..... توزیع سنی پاسخ دهندگان (۱-۴-۴)
- ۷۲ ..... توزیع جنسیت پاسخ دهندگان (۲-۴-۴)
- ۷۳ ..... توزیع دانشکده/ گروه پاسخ دهندگان (۳-۴-۴)
- ۷۳ ..... توزیع مرتبه علمی پاسخ دهندگان (۴-۴-۴)
- ۷۴ ..... توزیع میزان سابقه خدمت پاسخ دهندگان (۵-۴-۴)

- ۷۵..... (۵-۴) بررسی پایایی و اعتبار پرسشنامه:
- ۷۶..... (۶-۴) آزمون نرمال
- ۷۷..... (۷-۴) آمار استنباطی:
- ۷۷..... (۸-۴) مراحل عمومی آزمون فرض آماری
- ۷۸..... (۱-۸-۴) آزمون فرضیات

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

- ۹۰..... (۱-۵) مقدمه
- ۹۱..... (۲-۵) خلاصه‌ی فصول گذشته
- ۹۲..... (۳-۵) نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها
- ۹۴..... (۴-۵) محدودیت‌های تحقیق
- ۹۴..... (۵-۵) پیشنهادها برای استفاده‌کنندگان از این تحقیق
- ۹۷..... (۶-۵) پیشنهادات برای انجام تحقیقات آتی
- ۱۰۰..... منابع فارسی
- ۱۰۲..... منابع انگلیسی
- ۱۰۷..... پیوستها:
- ۱۰۹..... پرسشنامه

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱) مقدمه

دانشگاهها جزو قدیمی‌ترین سازمانها در جهان هستند که کار اصلی آنها آموزش و تحقیق است (لاین و سایرین ۲۰۰۸) و نقش دانشگاهها در هر جامعه‌ای جزو با اهمیت‌ترین نقش‌ها محسوب می‌گردد و این امر به خوبی روشن گردیده است که اساسی‌ترین عامل توسعه هر ملتی آموزش عالی است. به عبارت دیگر، هر کشوری که مایل به قرار گرفتن در میان کشورهای توسعه یافته باشد می‌بایستی که توجه مضاعفی به بهبود فرآیندهای آموزشی و بویژه آموزش عالی داشته باشند (بانک جهانی، ۲۰۰۸).

از سوی دیگر جهان اکنون نشان از ظهور اقتصاد مبتنی بر دانش است که در آن دانش به عنوان نیرو محرکه اصلی توسعه اقتصادی تلقی می‌گردد. به عبارت دیگر مکانیزمی که بوسیله آن سازمانها به اکتساب، به اشتراک‌گذاری و استفاده از دانش می‌پردازند، پتانسل موفقیت اقتصادی آنها را مشخص می‌سازد. (ساحیل و دارود ۲۰۰۹)^۱. این امر به شکل‌گیری جوامع مبتنی بر دانش انجامیده است (یعنی جوامعی که به ایجاد و اشتراک‌گذاری و استفاده از دانش برای رونق و بهبود مردم می‌پردازند. (لاین و سایرین ۲۰۰۸)^۲ و نقش دانشگاهها را در دو دهه اخیر اساسی‌تر و پررنگ‌تر نموده است. (کنده و سایرین ۲۰۰۷) و جایگاه آموزش عالی را به عنوان سنگ زیر بنای هر نوع جامعه مبتنی بر دانش بارز ساخته است (کسیرنی ۲۰۰۹). جوامع مبتنی بر دانش خواهان دانشگاههای نوآورتر هستند و برای دستیابی به این هدف، لازم است تا دانشگاهها رویکرد مبتنی بر مدیریت دانش را جایگزین رویکردهای سنتی مدیریت نمایند. مدیریت دانش مبتنی بر تلاشهای نظام‌مند و کلی سازمان بوده که شامل برنامه‌ریزی، کنترل و بکارگیری منابع سازمانی به منظور شناسایی، ایجاد، ذخیره و انتشار دانش برای یادگیری در تمامی سازمان می‌باشد. (جیل ۲۰۰۹)^۳.

در این فصل ضمن تبیین بیشتر مساله اصلی که این تحقیق به دنبال یافتن راهکارهای آن است، مسائل و فرضیات تحقیق و دیگر موضوعات روش شناختی مرتبط با تحقیق ارائه خواهد گردید.

۱-۲) مسئله‌ی اصلی تحقیق

در عمده موسسات آموزش عالی هیچگونه سیستم مدیریت دانش برای مدیریت نظام‌مند دانش سازمانی وجود ندارد. علاوه بر این، آگاهی بسیار اندکی هم نسبت به بکارگیری چنین سیستمی وجود دارد (سربان و

1 -Sohail,M. and Duad,S.

2 - Line. et. al

3 -Gill,A.

لوان، ۲۰۰۲). به این ترتیب تحقیق کنونی درصدد است تا به ارائه یک چهارچوب مدیریت دانش بپردازد که به نوآوری بیشتر دانشگاهها می‌انجامد و در نتیجه آنها را قادر می‌سازد تا به شکلی بهتر با محیط در حال تغییر خود انطباق یابد. علاوه بر این ضمن انجام بررسی‌های گسترده در خصوص مدیریت دانش و موسسات آموزش عالی (در مجموع و به طور خاص در ایران) این تحقیق درصدد است تا با بهره‌گیری از تجربیات موفق بخش خصوصی و تطبیق آن با ویژگیهای خاص موسسات آموزش عالی به بهبود ادبیات موجود در این حوزه و کاهش فاصله میان نظریات موجود (بخش خصوصی) و موسسات آموزشی عالی بپردازد.

۱-۳) تشریح موضوع، ضرورت و اهمیت تحقیق

یکی از مباحث غیر قابل انکار در سازمانهای امروزی، این مساله است که دانش بطور فزاینده‌ای به عنوان یک دارایی مهم مورد توجه است و در بخشهای خصوصی و دولتی جهت ایجاد مزیت رقابتی مدیریت می‌شود. اما اینکه چطور دانشگاهها پروژه‌های مدیریت دانش را اجرایی کنند و اینکه چطور فعالیتهای مدیریت دانش را در فرایندهای نوآوری بکار گیرند هنوز خیلی واضح نمی‌باشد. در سالهای اخیر بسیاری از صاحب نظران به این موضوع توجه کرده‌اند که سازمانهای دولتی به وسیله فعالیتهای مدیریت دانش به راندمان مدیریتی بهتری دست یابند و اطلاعات صحیح و به موقع به افراد منتقل کنند و همچنین سطوح رضایت مدیریتی را افزایش دهند. آنان معتقدند موفقیت سازمانها به طور فزاینده‌ای به این موضوع وابسته است که چطور بطور موثر سازمانها می‌تواند دانش را بین کارکنان سطوح مختلف سازمانها جمع‌آوری، ذخیره و بازیابی کنند. (منصور دهقان نجم، ۱۳۸۸)

امروزه با پیچیدگی رقابت، نوآوری به عنوان یکی از مزیت‌های اصلی برای حیات شرکتها محسوب می‌شود. همه سازمانها برای بقا نیازمند ایده‌های نو و بدیع هستند. ایده‌های نو و بدیع همچون روحی در کالبد سازمان دمیده می‌شود و آن را از نیستی و فنا نجات می‌دهد. ظهور نوآوری دانش نه تنها سازمانها را قادر می‌سازد نسبت به رقبا مزیت رقابتی به دست آورند بلکه ابزار سودمندی را برای ارتقای عملکرد سازمانی ارائه می‌کند. دانش به عنوان منبع عمده برای نوآوری و بهره‌وری سازمانی از اهمیت فوق العاده‌ای برخوردار است. هدف عمده مدیریت دانش ایجاد و سازماندهی محیطی است که در آن افراد دانش خود را توسعه داده، با یکدیگر تبادل نموده، دانش دیگران را با دانش خود ترکیب کرده و نهایتاً آن را به کار بندند. کاربرد دانش به نوبه خود به نوآوری در سازمان منجر خواهد شد، از این رو است که مدیریت دانش غالباً به عنوان

منبع و مرجع اصلی نوآوری شناخته شده است و از الزامات اساسی فرآیند نوآوری در سازمان محسوب می شود.

هدف از انجام این تحقیق بررسی رابطه مدیریت دانش (KM) و توان (قابلیت) نوآوری در دو دانشگاه از دانشگاه‌های کشور است. (دانشگاه شهید بهشتی و دانشگاه تهران). در میان مؤسسات آموزش عالی سیستم مدیریت دانشی که به صورت منظم دانش سازمانی را مدیریت کند وجود ندارد. علاوه بر آن آگاهی کمی نسبت به مزایای به کارگیری و توسعه چنین سیستمی در این حوزه وجود دارد. از سوی دیگر بیشتر تحقیقات صورت گرفته در حوزه تجاری صورت پذیرفته‌اند و تحقیقات مشابه آن در حوزه آموزش عالی نادر است. از این رو تحقیق کنونی درصدد است تا با بکارگیری مدل گولد - که ارتباط میان مدیریت دانش بر اثربخشی عملکرد در سازمانهای تجاری را مورد بررسی قرار می‌دهد - و تطبیق آن به سازمانهای غیر انتفاعی به بررسی ارتباط میان مدیریت دانش و نوآوری در حوزه آموزش عالی بپردازد. بر اساس این مدل، مدیریت دانش از دو بخش اصلی تشکیل شده است: زیرساخت های مدیریت دانش (فرهنگ، ساختار و تکنولوژی) و فرآیندهای مدیریت دانش (اکتساب دانش، انتقال دانش، کاربرد دانش و نگهداری از دانش) و در نهایت رابطه آن با قابلیت نوآوری در دانشگاه بررسی خواهد شد.

۴-۱) اهداف اصلی انجام تحقیق

هدف کلی تحقیق، بررسی رابطه بین مدیریت دانش و عملکرد نوآورانه در دانشگاه‌های کشور به طور کلی و دو دانشگاه کشور (دانشگاه تهران و شهید بهشتی) به طور خاص می‌باشد. اهداف جزئی تحقیق شامل بررسی زیر ساخت‌ها و فرایندهای مدیریت دانش در دو دانشگاه کشور (دانشگاه تهران و دانشگاه شهید بهشتی) و بررسی رابطه آنها با قابلیت‌های نوآوری (عملکردهای نوآورانه) در دانشگاه‌ها می‌باشد.

۵-۱) سوالات و فرضیه‌های تحقیق

۱-۵-۱) سوال اصلی تحقیق:

رابطه بین متغیرهای مدیریت دانش (زیر ساخت‌های مدیریت دانش و فرآیندهای مدیریت دانش) و عملکرد نوآوری در مؤسسات آموزش عالی کشور (دانشگاه تهران و دانشگاه شهید بهشتی) چگونه است؟

بر اساس همین سوال اصلی تحقیق و با توجه به دانشگاه‌های انتخاب شده به عنوان نمونه تحقیق (دانشگاه تهران و دانشگاه شهید بهشتی) سوالات زیر به طور خاص مطرح گردیده است:

- تا چه میزان مدیریت دانش در دانشگاه تهران و دانشگاه شهید بهشتی به کار گرفته شده است؟
- تا چه میزان دانشگاه تهران و دانشگاه شهید بهشتی نوآور هستند؟
- چه رابطه‌ای میان مدیریت دانش و عملکرد نوآورانه در دانشگاه تهران و دانشگاه شهید بهشتی وجود دارد؟

۱-۵-۲) فرضیات تحقیق

در خصوص سوال فرعی اول تحقیق (تا چه حدی مدیریت دانش در دانشگاه‌های مورد نظر (دانشگاه تهران و دانشگاه شهید بهشتی) به کار گرفته شده است؟) فرضیات زیر مطرح شده است:

- ۱) تفاوت معنی‌داری بین دانشگاه تهران و دانشگاه شهید بهشتی در زمینه ساختار دانش وجود ندارد.
- ۲) تفاوت معنی‌داری بین دانشگاه تهران و دانشگاه شهید بهشتی در زمینه فرآیندهای دانش وجود ندارد.

در خصوص سوال فرعی دوم تحقیق (تا چه حدی دانشگاه‌های مورد نظر؛ دانشگاه تهران و دانشگاه شهید بهشتی نوآور بوده اند؟) فرضیه زیر مطرح شده است:

- ۱) تفاوت معنی‌داری بین دانشگاه تهران و دانشگاه شهید بهشتی در زمینه نوآوری وجود ندارد.

در خصوص سوال فرعی سوم تحقیق (چه رابطه‌ای بین مدیریت دانش و عملکرد نوآورانه در این دانشگاه‌ها (دانشگاه تهران و دانشگاه شهید بهشتی) وجود دارد؟) فرضیات زیر مطرح شده است:

- ۱) بین زیر ساخت‌های مدیریت دانش و فرآیندهای مدیریت دانش و در هر دو دانشگاه رابطه معناداری وجود دارد.
- ۲) بین فرآیندهای مدیریت دانش و نوآوری در هر دو دانشگاه رابطه معناداری وجود دارد.

۱-۶) روش انجام تحقیق

یکی از مهمترین بخش‌های تحقیق که روش‌شناسی انجام تحقیق و نحوه‌ی اجرای آزمون‌ها و دستیابی به واقعیت‌ها را مشخص می‌سازد، متدولوژی تحقیق است که در این بخش و در حوزه‌های فرعی تشریح می‌گردد.

در این تحقیق با اجرای روش‌های کیفی نمی‌توان اطلاعات کافی بدست آورد. علاوه بر آن انجام مصاحبه‌های عمیق هم با کارکنان دانشکده‌ها و گروه‌های آموزشی دانشگاه‌های مورد مطالعه عملاً مقدور نیست. رویکرد کمی (همبستگی) مناسبترین روش برای آزمودن رابطه تعداد زیادی متغیر است (رادستم و نیوتن، ۲۰۰۱) به همین دلیل از روش کمی برای انجام تحقیق استفاده می‌شود.

۱-۶-۱) نوع تحقیق

این تحقیق از نظر روش از جمله تحقیقات توصیفی (غیر آزمایشی) - پیمایشی می‌باشد که شامل مجموعه روش‌هایی است که هدف آن‌ها توصیف کردن شرایط یا پدیده‌های مورد بررسی و تبیین روابط بین این پدیده‌ها می‌باشد.

۱-۶-۲) متدولوژی تحقیق

این تحقیق درصدد بیان رابطه بین زیر ساخت‌های مدیریت دانش و فرآیندهای مدیریت دانش با عملکرد نوآورانه در دانشگاه‌ها می‌باشد. بدین منظور فرضیات مربوط به سوال اول و دوم با استفاده از آزمون T (ت) استیودنت) پاسخ داده می‌شوند و روش آزمون در خصوص فرضیات سوال سوم تحقیق به روش همبستگی پیرسون مورد بررسی قرار می‌گیرند. در این تحقیق ما رویکردی تائیدی داریم و درصدد تائید فرضیات تحقیق با استفاده از روشهای ذکر شده هستیم.

۱-۶-۳) شیوه‌ی گردآوری داده‌ها

۱- مطالعات کتابخانه‌ای

برای بررسی ادبیات موضوعی تحقیق به طور عمده از کتب، مقالات و منابع لاتین و فارسی حاصل از جستجو در اینترنت، بانکها و منابع اطلاعات و کتابخانه‌ها استفاده خواهد شد.

۲- تحقیقات میدانی:

به منظور جمع‌آوری اطلاعات مورد نظر و سنجش متغیرهای تحقیق، از پرسشنامه استفاده خواهد شد. به منظور پایایی پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده خواهد شد. همچنین روایی محتوای پرسشنامه نیز بر اساس نظر خبرگان و کارشناسان این حوزه به اثبات می‌رسد. در نهایت با استفاده از نرم‌افزارهای محاسباتی و آماری تجزیه و تحلیل داده‌ها به وسیله نرم افزار Spss صورت خواهد گرفت.

۱-۶-۴) قلمرو مکانی

قلمرو مکانی تحقیق شامل دانشکده‌ها و گروه‌های آموزشی دو دانشگاه مورد بررسی یعنی دانشگاه تهران و دانشگاه شهید بهشتی می‌باشند.

۱-۶-۵) قلمرو زمانی

از زمان تصویب پروپوزال تا شهریور ماه ۱۳۹۲ بازه زمانی است که برای انجام این تحقیق در نظر گرفته شده است.

۱-۶-۶) جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این تحقیق، دانشکده‌ها و گروه‌های آموزشی دانشگاه‌های مورد مطالعه (دانشگاه تهران و دانشگاه شهید بهشتی) می‌باشند. همچنین نمونه آماری ما در این تحقیق، کادر آموزشی تحصیلات تکمیلی دانشکده‌ها و گروه‌های آموزشی دانشگاه‌های مورد مطالعه (دانشگاه تهران و دانشگاه شهید بهشتی) می‌باشند که به طور تصادفی انتخاب می‌شوند.

۱-۷) واژگان تخصصی و تعریف آن‌ها

۱-۷-۱) دانش

دانش مفهومی پیچیده است که تاکنون بسیاری از فلاسفه و پژوهشگران را به خود مشغول داشته است. نخستین بار افلاطون دانش را « باور حقیقی قابل قبول » تعریف کرد (کاکاباس و کازمین، ۲۰۰۳). از آن زمان تا به حال تعاریف و طبقه‌بندی‌های زیادی از دانش به عمل آمده است که هر کدام بیانگر جنبه خاصی از دانش بوده است. امروزه اعتقاد بر این است که دانش به وسیله عوامل بسیاری از قبیل عوامل تربیتی، اجتماعی - فرهنگی، روان شناسی و زبان شناسی تعیین می‌شود. در این میان آن چه اهمیت دارد این است که در دنیای سازمانی کنونی، دانش زیربنای کار و با ارزش‌ترین دارائی و مهم‌ترین عامل رقابت هر سازمان محسوب می‌شود. دانش تکامل یافتن مستمر و دائمی سازش فرد و سازمان برای تاثیرگذاری بر محیط درونی و بیرونی است. (ریورا و وازکیوز، ۲۰۰۹)

(واتسون، ۲۰۰۳) دانش، شامل دانش رسمی، الگوها، قوانین، برنامه‌ها و رویه‌ها، مهارت‌ها و تجربه افراد می‌باشد. دانش همچنین شامل دانش رسمی، ارتباط برقرار کردن، تحلیل موقعیت‌ها، توسعه راه حل‌های جدید برای مشکلات و انجام فعالیت‌های سازمان، موضوعات فرهنگی، آداب رسوم و ارزش‌هایی از قبیل روابط با مخاطبین سازمان می‌باشد

۱-۷-۲) مدیریت دانش:

بسیاری از محققان معتقدند، مدیریت دانش عبارت است از تغییر داده به اطلاعات و سپس اطلاعات به دانش. (گلوت و ترزیوسکی ۲۰۰۴) مدیریت دانش را اینگونه تعریف می‌کنند: رسمیت دسترسی به تجربه، دانش و تخصص که قابلیت‌ها و توانایی‌های جدیدی را ایجاد می‌کند، نوآوری را تشویق کرده و ارزش مشتری را افزایش می‌دهد. (پاربی و تیلور، ۲۰۰۰) بر این عقیده‌اند که مدیریت دانش پشتیبان نوآوری، ایجاد ایده‌های جدید و بهره‌برداری از قدرت تفکر سازمان است. تحقیقات نشان داده مدیریت دانش از طریق ایجاد یک فرهنگ مفید و ارزشمند برای ایجاد و تسهیم دانش و همچنین ایجاد فرهنگ همکاری در سازمانها نقش مهمی را در فرایند نوآوری ایفا می‌کند. محققان بر نقش محوری مدیریت دانش به خصوص در ایجاد یک محیط کاری داخلی که خلاقیت و نوآوری را حمایت می‌کند تأکید کرده‌اند. گلوت بیان می‌کند رابطه معنادار و مثبتی بین مدیریت دانش و عملکرد نوآوری در سازمانها وجود دارد. لازم به ذکر است عملکرد نوآوری که در سازمانها به نوآوریهای محصول و فرایند کمک می‌کند به عنوان مزیت رقابتی شناخته شده است. (واکارو، پاریت، ولوسو، ۲۰۱۰)^۱ بنابراین باید برای پیاده‌سازی مدیریت دانش در سازمان به منظور

1 - Vaccaro, A., Parente, R., Veloso, F.M.